

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A Bizottság közleménye: Az EU gyermekjogi stratégiája felé”

COM(2006) 367 final

(2006/C 325/16)

2006. július 13-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció véleményét 2006. november 7-én elfogadta. (Előadó: Jillian van Turnhout.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. december 13–14-én tartott 431. plenáris ülésén (a december 13-i ülésnapon) egyhangúlag elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összefoglaló

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság üdvözli „Az EU gyermekjogi stratégiája felé” című európai bizottsági közleményt. Az EGSZB különösen támogatja az Európai Bizottság azon javaslatát, amely olyan átfogó EU-stratégia létrehozására irányul, amely hatékonyan elősegíti és biztosítja a gyermekek jogainak érvényesülését az Európai Unió belső és külső politikáiban, valamint támogatja a tagállamok e területre vonatkozó erőfeszítéseit.

1.2 Az EGSZB sajnálja azonban, hogy a közlemény nem mutat rá arra, hogy a stratégiának kötelezettséget kell vállalnia bizonyos minimális normák mellett, és hogy az nem foglal magában átfogó célkitűzéseket, egyértelmű célokkal és időkeretekkel.

1.3 Az EGSZB üdvözli az e stratégia támogatásának érdekében létrehozandó javasolt struktúrákat, melyekhez többek között a következők tartoznak: az Európai Bizottság keretén belül működő Gyermekjogi Osztály, gyermekjogi koordinátor, bizottsági szolgálatközi csoport, Európai Gyermekjogi Fórum, internetes vita- és munkafórum, a gyermekeknek a folyamatba történő közvetlen bevonását elősegítő intézkedések, valamint a gyermekjogokra vonatkozó kommunikációs stratégia. Az EGSZB keresni fogja annak lehetőségét, miként lehetne aktív részese ezeknek a jelentős fórumoknak.

1.4 Az EGSZB sajnálatosnak tartja azonban, hogy nem kap több figyelmet a lánygyermek, valamint a fogyatékkal élő, illetve bevándorló, menedéjgölkérő vagy menekült gyermekek helyzete (sem az EU-n belül, sem pedig világviszonylatban).

1.5 Az EGSZB üdvözli annak elismerését, hogy a tagállamok kötelesek tiszteletben tartani a nemzetközi szerződéseket, és hangsúlyozza, hogy a stratégiában nagyobb hangsúlyt kell

helyezni annak szükségességére, hogy a tagállamok sürgősen hajtsák végre a gyermekjogokkal kapcsolatos európai és nemzetközi kötelezettségeket, különösen az ENSZ-nek a gyermek jogairól szóló egyezményében szabályozottakat.

1.6 Az EGSZB sürgeti, hogy a stratégia kialakításánál vegyék figyelembe a gyermekek sokféleségét és eltérő igényeiket, különösen tekintettel az olyan kérdésekre, mint a gyermekek körében tapasztalható szegénység és hátrányos megkülönböztetés. Az EGSZB azt ajánlja, hogy élvezzen elsőbbséget összevethető mutatók bizonyos együttesének kidolgozása, továbbá konzisztens adatok tagállami szintű összegyűjtése. Fontos, hogy megfelelő figyelmet kapjon a hat év alatti gyermekek színvonalas korai oktatásának kérdése, valamint a gyermekgondozási szolgáltatásokra vonatkozó kiegészítő minőségi célok kidolgozása.

1.7 Az EGSZB sürgeti, hogy a gyermekjogi koordinátor kellő státuszt és politikai befolyást kapjon a hivatal célkitűzései teljesítésének érdekében, illetve, hogy megteremtődjön a politikai elkötelezettség a közleményben foglaltak előmozdításához, továbbá a zöld könyv és a stratégia kidolgozásához. Javasolja, hogy az Európai Parlament fontolja meg külön intézkedés bevezetését a stratégia és annak javasolt tevékenységei finanszírozására.

2. Háttér

2.1 A gyermekek jogai azon emberi jogok egy részét képezik, amelyek betartására az EU-t és a tagállamokat nemzetközi és európai szerződések kötelezik, így különösen az UNCRC és a hozzá tartozó fakultatív jegyzőkönyvek⁽¹⁾, ideértve a millenniumi fejlesztési célokat⁽²⁾ is, valamint az emberi jogok európai egyezménye⁽³⁾ (a továbbiakban: EJE). Az EU az európai Alapjogi Chartában⁽⁴⁾, közelebbről annak 24. cikkében, kifejezetten elismerte a gyermekek jogait.

⁽¹⁾ Az emberkereskedelem, különösen a nő- és gyermekkereskedelem megelőzéséről, felszámolásáról és megbüntetéséről szóló ENSZ-jegyzőkönyv; a gyermekek jogairól szóló egyezményhez csatolt ENSZ-jegyzőkönyv a gyermekkereskedelemtől, gyermekprostituációtól és gyermekpornográfiától; a gyermekek jogairól szóló egyezményhez csatolt ENSZ-jegyzőkönyv a gyermekek fegyveres konfliktusokban való részvételéről.

⁽²⁾ ENSZ Közgyűlés, az Egyesült Nemzetek Millenniumi Nyilatkozata, 55. ülésnap, 2000. szeptember 18.

⁽³⁾ A teljesszöveg elérhető a következő címen: <http://www.echr.Council of Europe.int/ECHR/EN/Header/Basic+Texts>.

⁽⁴⁾ Az Európai Unió Alapjogi Chartája, HL C 364., 2000.12.18., elérhető a következő címen: http://europa.eu.int/comm/justice_home/unit/charte/index_en.html.

2.2 Az Európai Bizottság a 2005–2009 közötti stratégiai célkitűzésekről szóló közleményében a gyermekek jogait egyik fő prioritásként említi: „Kiemelt fontosságú a gyermekek jogainak hatékony védelme a gazdasági kizsákmányolás és a visszaélés valamennyi formájával szemben; e téren az Unió irányt mutat a világ többi része számára”⁽⁵⁾. Ezzel összefüggésben az alapjogokért, megkülönböztetés-mentességért és esélyegyenlőségért felelős biztosok 2005 áprilisában úgy döntöttek, hogy egyedi kezdeményezést indítanak a gyermekek jogainak elősegítése, védelme és figyelembevétele érdekében az EU belső és külső politikáiban.

2.3 2006 márciusában az Európai Tanács felkérte a tagállamokat, hogy „tegyék meg a gyermekszegénység gyors és jelentős csökkentéséhez szükséges intézkedéseket, egyenlő esélyeket biztosítva valamennyi gyermek számára, szociális háttérüktől függetlenül”.

2.4 E közlemény ezeket a döntéseket juttatja érvényre.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság üdvözli Az EU gyermekjogi stratégiája felé című európai bizottsági közleményt, amely elsősorban a 18-nél fiatalabb gyermekekkel foglalkozik. Támogatja az Európai Bizottság e jelentős kezdeményezését, amely a gyermekjogi politika fejlesztésének megalapozására irányul. Az EGSZB különösen az Európai Bizottság azon javaslatát emeli ki, amely olyan átfogó EU-stratégia létrehozására irányul, amely hatékonyan elősegíti és biztosítja a gyermekek jogainak érvényesülését az Európai Unió belső és külső politikáiban, valamint támogatja a tagállamok e területre vonatkozó erőfeszítéseit.

3.2 Európa sorsa egyre inkább azon a képességén múlik, képes-e gyermekeket befogadó és támogató társadalmak kialakítására. A közlemény elismeri, hogy a gyermekek jogainak támogatása és védelme alapvetően fontos az Európai Unió jövője szempontjából, és hogy a gyermekbarát társadalmak kialakítása az Unióban nem választható el az európai integráció további elmélyítésének és megszilárdításának szükségességétől. A gyerekek ne csak jövőbeli felnőttként, munkaerőként legyenek fontosak, szükség van annak elismerésére is, hogy a gyermekkor önmagában és önmagért valóan fontos és értékes életszakasz.

3.3 Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy holtpontra jutott az európai alkotmányozási folyamat, mivel az alkotmány-szerződés és az Alapjogi Charta explicit módon elismeri a gyermekek jogait. Ennek következtében a gyermekek jogaira vonatkozó, az európai uniós szerződésekben jelenleg található korlátozott jogi alapok kihatnak a lehetséges költségvetési forrásokra.

⁽⁵⁾ Stratégiai célkitűzések 2005–2009. Európa 2010: Partnerség Európa megújulásáért, fellendülés, szolidaritás és biztonság, COM (2005) 12 final, 2005.1.26.

3.4 A gyermekekkel és a fiatalokkal szemben a mai társadalomban megfogalmazódó számos kihívás jelentőségét felismerve az EGSZB az elmúlt évtizedben rendszeresen hozzájárult a közösségi szintű ifjúságpolitika kialakításához⁽⁶⁾. Fontos vitákat kezdeményezett olyan központi jelentőségű területekről, mint a fiatalok foglalkoztatása, a társadalmi integráció, az oktatás, a mobilitás, a társadalmi folyamatokban való részvétel vagy a civil szervezetek szerepe.

3.5 Az EGSZB üdvözli annak elismerését, hogy alapvetően fontos az, hogy a gyermekjogokat elválasszuk az általában vett emberi jogoktól, ne pedig egyszerűen azok részét képezzék. Az EGSZB úgy véli, hogy a gyermekek – sérülékenységük és speciális igényeik folytán – különleges védelemre és gondoskodásra szorulnak, ideértve a megfelelő jogi védelmet is.

3.6 Az EGSZB sürgeti, hogy a stratégia ismerje el a család, és különösen a szülők fontos szerepét, valamint a tagállamok arra vonatkozó felelősségét, hogy sokoldalúan, ne csak anyagi eszközökkel támogassák a szülőket gyermeknevelési feladataik teljesítésében.

3.7 Az EGSZB üdvözli annak a meghatározásnak az elfogadását, hogy a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel (UNCRC) összhangban gyermeknek tekintendő minden, tizennyolc évesnél fiatalabb ember. Szükség lesz a 15 és 18 év közötti gyermekekre vonatkozó uniós politikák közötti koherencia és koordináció megerősítésére, mivel az a korcsoport az uniós meghatározás szerint az „ifjúság” kategóriába is beletartozik. A stratégiának meg kellene erősítenie az Európai Ifjúsági Paktumban, illetve a fiatalokra vonatkozó nyílt koordinációs módszerben foglalt lényeges célkitűzéseket.

⁽⁶⁾ 1996. február 28-i EGSZB-velemény: „Európai kulturális politika a gyermekekért” Előadó: Sklavounos (HL C 153., 1996.5.28)
1998. július 2-i EGSZB-velemény: „A gyermekek kihasználása és a szex-turizmus” Előadó: Sklavounos (HL C 284., 1998.9.14.)
2000. november 29-i EGSZB-velemény: „Fehér könyv: Ifjúságpolitika” Előadó: Hasset-van Turnhout (HL C 116., 2001.4.20.)
2002. április 24-i EGSZB-velemény: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra 2004 – A Sport általi nevelés európai éve megalapításáról” Előadó: Christoforos Koryfidis (HL C 149., 2002.6.21.)
2002. április 25-i EGSZB-velemény: „Az Európai Bizottság fehér könyve: Új ösztönzés az európai ifjúság számára”. Előadó: Hasset-van Turnhout (HL C 149., 2002.6.21.)
2003. szeptember 24-i EGSZB-velemény: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra az európai szinten tevékenykedő ifjúsági szervezetek támogatását célzó közösségi cselekvési program létrehozásáról” Előadó: Hasset-van Turnhout (HL C 10., 2004.1.14.)
2004. december 16-i EGSZB-velemény: „Nemzedékek közötti kapcsolatok” Előadó: Jean-Michel Bloch-Lainé (HL C 157., 2005.6.28.)
2005. március 10-i EGSZB-velemény: „Javaslat az Európai Parlament és a Tanács határozatára a Cselekvő ifjúság program létrehozásáról a 2007-től 2013-ig terjedő időszakra” Előadó: Rodríguez García-Caro (HL C 234., 2005.9.22.)
2005. május 11-i EGSZB-velemény: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a gyógyszerkészítmények gyermekgyógyászati felhasználásáról, valamint az 1768/92/EGK rendelet, a 2001/83/EK irányelv és a 726/2004/EK rendelet módosításáról” Előadó: Paolo Braghini (HL C 267., 2005.10.27.)
2006. december 14-i EGSZB-velemény: „A gyermekek mint a családon belüli erőszak közvetett áldozatai” (saját kezdeményezésű vélemény), előadó: Renate Heinisch.

3.8 Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki minimális normákat, valamint egyértelmű célokat és időkereteket tartalmazó átfogó célkitűzéseket a közlemény végrehajtásának érdekében.

3.9 Európának szüksége van a gyermekek folyamatos elkötelezettségére, ami segíthet abban, hogy egyenjogúságot biztosít, versenyképes, biztonságos és befogadó Európát építsünk. Ahhoz, hogy igazán jelentsen valamit a gyermekek számára, az Európai Uniónak fontossá kell válnia életükben, továbbá valódi érdeklődést kell mutatnia, illetve látható és kreatív válaszokat kell adnia igényeikre.

3.10 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság elismeri: a gyermekeknek biztosítani kell a jogot arra, hogy az életüket érintő viták és döntések során kinyilváníthatassák véleményüket, amint azt az UNCRC 12. cikke kimondja. Bármilyen gyermekre irányuló politikát a gyermekek részvételének alapelve kell, hogy jellemezzen: olyan elvről van szó, mely mind európai, mind nemzetközi szinten többszörösen megerősítésre került. (7).

3.11 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság által javasolt intézkedéseket, melyek a gyermekeknek a folyamatba történő közvetlen bevonására irányulnak. A tagállamoknak és intézményeknek rendelkezésre kell bocsátaniuk a szükséges erőforrásokat, támogatásokat, illetve mechanizmusokat annak érdekében, hogy megkönnyítsék a gyermekek részvételét a stratégia kidolgozásában és végrehajtásában. A gyermekeket már korai szakaszban be kellene vonni a folyamatba, mégpedig különbözőféle, koruknak megfelelő módszerek segítségével, többek között művészeti tevékenységek vagy könnyített viták révén. Fontos kiemelni, hogy e tevékenység során a legnagyobb kihívást a hátrányos helyzetű vagy etnikai kisebbségi háttérrel rendelkező, illetve fogyatékkal élő gyermekek bevonása jelenti, valamint az, hogy esélyegyenlőséget biztosítsanak valamennyi ilyen gyermek számára.

3.12 A politikák kialakításának horizontális megközelítése összehangoltabb és eredményesebb stratégiát tesz lehetővé. A tagállamok foglalkoztatási iránymutatások kidolgozásakor rendszeresen konzultálnak a munkaadói és a szakszervezeti szövetségekkel. E kezdeményezés sikere egyben valamennyi érintett fél bevonásán múlik, különös tekintettel a gyermekekre, gyermekszervezetekre, szülőkre, szociális partnerekre, a regionális és helyi önkormányzatokra, valamint a tagállamokra.

3.13 Következésképpen az EGSZB azt reméli, hogy a tárgyalt közlemény mind európai, mind tagállami szinten megeremti a döntéshozók, helyi és regionális önkormányzatok, civil szervezetek és a maguk a gyermekek közötti hatékonyabb partnerség alapját. A gyermekek és a gyermekszervezetek valódi és folyamatos bevonása a politikák kialakításába és végrehajtásába lehetővé teszi majd, hogy napirendre kerüljenek aktuális igényeik, és hogy sajátjuknak érezzék a jövőbeli stratégiát.

3.14 A gyermekek nem alkotnak homogén csoportot. Ezért az EGSZB azt ajánlja, hogy az uniós és tagállami szinten kidol-

(7) ENSZ Gyermekjogi egyezmény, 1989; az ENSZ nyilatkozata az Ifjúság Nemzetközi Évéről (1985): „Béke, részvétel, fejlődés”; A fiatalok települési és regionális életben való részvételének európai chartája, Európai Regionális és Helyhatóságok Kongresszusa, 1992; Az Európa Tanács Miniszterek Bizottságának ajánlása: „Az ifjúsági részvételről és a civil társadalom jövőjéről”, R(97) 3. sz. ajánlás, 1997. február 4. A Tanács és az ifjúsági miniszterek közös állásfoglalása, 1999. február 8-i tanácsülés (HL 1999/C 42/01).

gozott politikák vegyék figyelembe a gyermekek sokféleségét és eltérő igényeiket; így például a gyermekekre kihathat a földrajzi helyzet, a kor, a nem, az etnikai hovatartozás, a vallási meggyőződés, a kulturális háttér, a nyelv, a fogyatékoság vagy a család szerkezete. Különös figyelmet kell fordítani a szegénység, a szociális kirekesztés, a fogyatékoság, a hátrányos megkülönböztetés és a rasszizmus hatásaira, továbbá az etnikai kisebbséghez tartozó, illetve menekült gyermekek helyzetére, mind az Unión belül, mind pedig világviszonylatban.

3.15 Az EGSZB üdvözli azt a kijelentést, mely szerint „befolyásolja a gyermekek helyzetét az a hely is, ahol élnek”. A gyermekek hátrányos helyzetbe kerülhetnek, ha a nem férhetnek méltányosan hozzá a lakókörnyezetükben rendelkezésre álló szolgáltatásokhoz, úgymint a magas színvonalú oktatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz, lakás- és szállás-, tömegközlekedési, játék- és pihenési lehetőségekhez, az információhoz, valamint a civil társadalomban való részvétel lehetőségeihez. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a stratégia tartalmazzon konkrét célkitűzéseket annak biztosítására, hogy a gyermekek valamennyi földrajzi térségben egyenlő eséllyel rendelkezzenek, ami a gyermekszegénység leküzdésére irányuló tevékenység erősítését vonja maga után.

3.16 Az EGSZB sajnálatosnak tartja, hogy nem kap több figyelmet a lánygyermekek, valamint a fogyatékkal élő, illetve bevándorló, menedékkérő vagy menekült gyermekek helyzete (sem az EU-n belül, sem pedig világviszonylatban).

3.17 Összhangban az Európai Bizottságnak a fogyatékoság terén biztosított esélyegyenlőség melletti elkötelezettségével, amit egyértelműen megerősített a 2003-as „Egyenlő esélyek a fogyatékkal élők számára” című cselekvési tervben⁽⁸⁾, biztosítani kellene a stratégiában az esélyegyenlőséget a fogyatékoság terén annak érdekében, hogy a fogyatékos gyermekek teljes és egyenjogú tagként vegyenek részt a társadalomban, és oda be is illeszkedjenek.

3.18 Az EGSZB támogatja „A nők helyzetével foglalkozó bizottság 2007” megállapítását, amely „bár elismerve, hogy történt némi haladás a nőknek a döntéshozatal valamennyi szintjében történő részvételét illetően, aggodalmát fejezte ki a komoly és makacs akadályok – amelyek jellegüket tekintve számosak és sokrétűek – megléte miatt, melyek még mindig a nők előrelépése és döntéshozatalban történő részvétele útjában állnak, ideértve a szegénység feminizációját, az egészségügyhöz, oktatáshoz, képzéshez és foglalkoztatáshoz való egyenjogú hozzáférés hiányát, valamint a fegyveres konfliktusokat és a biztonság hiányát.”⁽⁹⁾

3.19 Az EGSZB csalódásának ad hangot, hogy nem történt utalás a hatéves korúnál fiatalabb gyermekek magas színvonalú „korai oktatására és fejlesztésére”, annak ellenére, hogy a „gyermekgondozás” és a napközbeni ellátás az EU egyik hosszú távú

(8) COM(2003) 650, final. Brüsszel, 2003.10.30.

(9) ENSZ Gazdasági és Szociális Tanács, „A nők helyzetével foglalkozó bizottság 2007”: A lányok elleni erőszak és a velük szembeni hátrányos megkülönböztetés.

és prioritásként meghatározott politikai célja, és annak ellenére, hogy az EU mennyiségi célkitűzéseket fogadott el. Az EGSZB sürgeti e terület kifejezett felvételét a stratégiába, hiszen az nagymértékben érinti a gyermekek életét és jólétét, valamint egyértelműen a közlemény hatáskörébe tartozik. ⁽¹⁰⁾ Az EGSZB különösen sürgeti az olyan kiegészítő minőségi célok meghatározását a gyermekgondozási szolgáltatások vonatkozásában, melyek figyelembe veszik a gyermekek jogait és érdekeit, és a Miniszterek Tanácsa, illetve az EK gyermekgondozási hálózat korábbi munkáihoz kapcsolódnak. ⁽¹¹⁾

3.20 Az EGSZB üdvözlözi az Európai Unió eddig elvégzett tevékenységét a gyermekek körében tapasztalható szegénység csökkentése érdekében. A tagállamoknak azonban szembe kell nézniük a gyermekszegénység felszámolásának kihívásával, és azonnal megfelelő konkrét célokat kell megfogalmazniuk. Az ezzel a kihívással való szembenézés átfogó, folyamatos és mindenféle forrással ellátott cselekvési programot igényel majd, amely számot vet a gyermekszegénység sokdimenziós természetével. Egy ilyen programnak többek között az alacsony jövedelmű gyermekes családokra, valamint a foglalkoztatási hálón kívül eső családokra kellene összpontosítania. A gyermekszegénység súlyos hatással van a gyermekekre kérdések egész sora tekintetében, mint az egészség, az oktatás, és még a tekintetben is, hogy milyenek egy gyermek „életkilátásai” arra nézve, hogy valaha kitörjön a szegénységscsapdából. A tagállamoknak haladéktalanul el kell kezdeniük az e kérdések teljes körére kiterjedő politikák végrehajtását.

3.21 További komoly kihívást jelent az olyan gyermekek gondozása, akiknek nincs családjuk, illetve fennáll a veszélye, hogy elveszítik azt. Az ilyen helyzetekhez vezető tényezők országról országra különbözőek, de ide tartozik többek között a család széthullása, a szegénység, a HIV/AIDS, valamint a viselkedési, függőségi vagy nevelési problémák. A stratégiának tartalmaznia kellene egy olyan célkitűzést, amely egyértelmű megelőző stratégiák és családtámogatási programok létrehozására irányul.

3.22 A tagállamok előtt álló további olyan kihívások közé, ahol hasznos lenne célkitűzések megfogalmazása és a legjobb gyakorlatból való tanulás ösztönzése, tartozik a fiatalokúakra vonatkozó igazságszolgáltatás, a családi jog területe, az egészséges táplálkozás ösztönzése az egészségi állapot javítása és a gyermekkori elhízás leküzdése érdekében, valamint a családbarát munkahelyi politikák ösztönzése.

3.23 A bentlakásos intézményekben elhelyezett gyermekek esetében cselekvésre van szükség védelmük és jogaik ösztönzése érdekében. A stratégiának el kellene köteleznie magát a

⁽¹⁰⁾ Lásd a közlemény célját, hogy „olyan átfogó EU-stratégia létrehozását javasolja, amely hatékonyan elősegíti és biztosítja a gyermekek jogainak érvényesülését az Európai Unió belső és külső politikáiban”, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 24. cikkét, amely szerint „A hatóságok és a magánintézmények gyermekekkel kapcsolatos tevékenységében a gyermek mindenekelőtt álló érdekének kell az elsődleges szempontnak lennie”.

⁽¹¹⁾ A Tanács ajánlása a gyermekgondozásról (92/241/EKG, jóváhagyás: 1992. március 31-én), amelyet a Miniszterek Tanácsa 1992 márciusában elfogadott, illetve az EK gyermekgondozási hálózata által kidolgozott és 1996-ban az Európai Bizottság gondozásában megjelentetett „Minőségi célkitűzések a fiatal gyermekeknek szóló szolgáltatások terén” című kiadvány.

gondozás alatt álló gyermekekről szóló közösségi iránymutatások és minőségi normák kidolgozása mellett ⁽¹²⁾, figyelembe véve a nemzetközi szervezetek – mint az UNICEF, a WHO, az Európa Tanács – által javasolt normákat, ajánlásokat, protokollokat.

3.24 Az EGSZB üdvözlözi Paulo Sérgio Pinheiro független szakértő nemrégiben közétett jelentését, amelyet az Egyesült Nemzetek gyermekek elleni erőszakkal foglalkozó tanulmánya számára készített. ⁽¹³⁾ A jelentés „sürgeti a gyermekek elleni erőszak valamennyi formájának tilalmát, minden körülmények között, ideértve mindenfajta testi fenyegetést, az ártó jellegű hagyományokat – úgymint a korai és kényszerházasságok, a női nemi szervek megcsonkítása, az ún. becsületbeli büntettek –, a nemi erőszakot, kínzást és egyéb kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot és büntetést” ⁽¹⁴⁾. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy a jelentésben foglalt ajánlások végrehajtásának ösztönzése és támogatása érdekében vegye fontolóra egy gyermekek elleni erőszakkal foglalkozó különleges megbízott kinevezését.

4. Gyermekek jogok az EU szintjén

4.1 Az EGSZB üdvözlözi annak elismerését, hogy a tagállamok kötelesek tiszteletben tartani a nemzetközi szerződéseket, így különösen az ENSZ-nek a gyermek jogairól szóló egyezményét (*United Nations Convention on the Rights of the Child*, a továbbiakban: UNCRIC), amelyet minden egyes tagállam ratifikált. Világviszonylatban ugyanis csak az USA és Szomália nem ratifikálta azt. Ebben az összefüggésben különleges jelentőség hárul a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek (ILO) a gyermekmunka tilalmáról szóló alapvető egyezményére is.

4.2 Az EGSZB csalódott, amiért a közlemény nem hangsúlyozza jobban, hogy a tagállamoknak sürgősen végre kellene hajtaniuk a gyermekjogokkal kapcsolatos európai és nemzetközi kötelezettségeket, különösen az ENSZ-nek a gyermek jogairól szóló egyezményében szabályozottakat. Úgy véli, hogy az EU-n belül, tagállami szinten sok még a tennivaló annak érdekében, hogy mind jogalkotói, mind gyakorlati szinten biztosítsák a megfelelést a meglévő kötelezettségekkel, például az UNCRIC, az Emberi jogokról szóló európai egyezmény és az Európa Tanács eszközeinek viszonylatában. E tevékenység a gyermekjogokat érintő, meglévő EU-intézkedések javasolt hatásvizsgálatának részét kellene, hogy képezze. E téren jól hasznosíthatók lehetnek az UNCRIC alkalmazását vizsgáló, a gyermekek helyzetéről 5 évenként készülő kormány- és NGO-vélemények, melyeket valamennyi EU ország benyújt, így ezek másodelemzése jó lehetőség.

⁽¹²⁾ Ez valószínűleg az Európa Tanáccsal történő együttműködésben valósítható meg, melynek Parlamenti Közgyűlése és Miniszteri Bizottsága 2005-ben ajánlásokat fogadott el a bentlakásos intézményekben élő gyermekekről. Lásd a Miniszterek Bizottsága R (2005) 5. sz., a tagállamoknak intézett ajánlását a bentlakásos intézményekben élő gyermekek jogairól.

⁽¹³⁾ www.violencestudy.org

⁽¹⁴⁾ Az ENSZ hatvanegyedik ülése: „A gyermekek jogainak ösztönzése és védelme”, A/61/299.

4.3 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság javaslatát, hogy megvizsgálja, hogy milyen okok milyen mértékben akadályozzák a gyermekeket abban, hogy jogaikkal teljes mértékben éljenek. Fontos, hogy ne csak „értékelje majd a hozott intézkedések hatékonyságát”, hanem, hogy meg is könnyítse a tagállamok előrehaladásának értékelését az UNCRC-nek való megfelelés vonatkozásában, az adatok összehasonlító elemzése útján, ahogyan az a hatástanulmányban felvázoltan szerepel.

4.4 Az EGSZB azt ajánlja, hogy élvezzen elsőbbséget az összevethető mutatók bizonyos együttesének kidolgozása, továbbá a konzisztens adatok tagállami szintű összegyűjtése. A nyílt koordinációs módszer keretén belül folyamatban van egy gyermekjóléti mutató (vagy mutatók együttesének) kidolgozása, valamint a jövedelemfüggő szegénységre, az anyagi javaktól való megfosztásra és a lakhatásra vonatkozó statisztikai adatok összeállítása.⁽¹⁵⁾ Tagállami szinten számos más adathalmaz is létezik.⁽¹⁶⁾ A mutatók kidolgozásakor figyelembe kell venni a gyermekek tapasztalatait és mindenképp felett álló érdekét, ami azáltal valószínűsíthető meg, hogy a gyermekek számára megkönnyítjük a mutatók meghatározásában való részvételét.

4.5 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság javaslatát, hogy vegyék figyelembe a gyermekek jogait az EK azon jogalkotási és nem jogalkotási intézkedéseinek kidolgozása során, amelyek érinthetik őket. Fontos lesz az olyan kulcsfontosságú területek meghatározása, amelyek érinthetik a gyermekeket, köztük olyan területek is, amelyek hagyományosan nem kapcsolódnak a gyermekekhez – például a tömegközlekedés –, azonban valójában nagyban befolyásolják életüket.

4.6 Azt ajánlja, hogy a nyílt koordinációs módszert alkalmazzák a tagállamok közötti együttműködés és a legjobb gyakorlatok felhasználásának mechanizmusául az UNCRC végrehajtásának vonatkozásában.

4.7 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság javaslatát, mely szerint otthont adna az Európai Gyermekjogi Fórumnak, illetve internetes vita- és munkafórumot hozna létre. Az EGSZB keresni fogja annak lehetőségét, miként lehetne aktív részese e jelentős fórumnak.

4.8 Az EGSZB üdvözli a közleményben javasolt, néhány sürgős kihívás leküzdésére szolgáló rövid távú intézkedéseket. A felvázolt intézkedéseken kívül az EGSZB hangsúlyozza, hogy égető szükség van egy olyan intézkedés kidolgozására is, amely lehetővé teszi a gyermekekkel foglalkozó alkalmazottak és önkéntesek bűnügyi nyilvántartási adatainak ellenőrzésére irányuló nemzetközi együttműködést a rendőri szervek között. Sürgeti, hogy a stratégia keretében vegyék fontolóra uniós nyilvántartás kialakítását a gyermekek ellen szexuális bűncselekményt elkövető személyekről, amelyhez a rendőri erők hozzáférhetnek.

4.9 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság javaslatát, mely szerint ki kell alakítani egy, a gyermekjogokra vonatkozó kommunikációs stratégiát, és a gyermekjogokkal kapcsolatos információkat gyermekbarát módon kell közölni. Ajánlja, hogy az említett kiadványok az UNCRC-n alapuljanak, és hogy

⁽¹⁵⁾ Átfogó mutatók portfóliója, illetve egységesített portfóliók a társadalmi befogadás, a nyugdíjak és az egészségügy terén, 2006. június.

⁽¹⁶⁾ Például a következő kiadvány a gyermekekre és fiatalokúakra vonatkozó mutatók széles skáláját tartalmazza: „Lehetőséget mindenkinek: hetedik éves jelentés, 2005.” (Opportunity for All: seventh annual Report 2005), Munka- és Nyugdíjügyi Minisztérium, Egyesült Királyság.

minden tájékoztató kampány legyen a célcsoport korához igazítva, készüljön el több nyelven, és legyen elérhető a fogyatékkal élő gyermekek számára.

4.10 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság javaslatát egy bizottsági szolgálatközi csoport létrehozására. Az EGSZB keresni fogja annak lehetőségét, hogy képviselve legyen ebben a csoportban. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság javaslatát az ennek keretén belül működő Gyermekjogi Osztály létrehozására, valamint gyermekjogi koordinátor kinevezésére. Felhívja a figyelmet arra a fontos szerepre, melyet a stratégia sikerének biztosítása érdekében a gyermekjogi koordinátornak tulajdonítanak.

4.11 Az EGSZB sürgeti, hogy az említett új fórumok és struktúrák részére biztosítsák a szükséges pénzügyi és humán erőforrásokat; a koordinátor kapjon kellő státuszt és politikai befolyást a hivatal célkitűzései teljesítésének érdekében, illetve, hogy megteremtődjön a politikai elkötelezettség a közleményben foglaltak megvalósításához, valamint a zöld könyv és a stratégia kidolgozásához. Javasolja, hogy az Európai Parlament fontolja meg külön intézkedés bevezetését a stratégia és az abban javasolt tevékenységek finanszírozására.

4.12 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság javaslatát, mely szerint minden évben jelentést kell kiadni az elért eredményekről. Kéri, hogy a jelentés kidolgozásakor kérjék ki véleményét, és a jelentést tárják a nyilvánosság elé.

5. Gyermekjogok nemzetközi szinten

5.1 Az EGSZB üdvözli, hogy mind az EU-n belül, mind az azon kívül élő gyermekekre ráirányul a figyelem. Azonban csalódottan jegyzi meg, hogy a szöveg tagolásából úgy tűnik, hogy elsősorban a „globális helyzet” kerül előtérbe, és nem az EU-n belüli szituáció, illetve hogy a nemzetközi párbeszéd fontossága megelőzi az államokon belüli párbeszédét. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a stratégiában jöjjön létre egyensúly a globális helyzet, valamint az Unión belüli és az államokon belüli fellépések és párbeszéd között.

5.2 Az Európai Uniónak és tagállamainak az EU-n kívüli államokkal kötött bilaterális megállapodások és az ezekhez az államokhoz fűződő kapcsolatok keretében rendszeresen figyelembe kellene vennie az ENSZ Gyermekjogi Bizottságának ajánlásait (záró megjegyzéseit).

5.3 Az EGSZB üdvözli annak elismerését, hogy az UNCRC szinte egyöntetű elfogadása világszerte különösen szilárd alapot teremt az Európai Bizottság és az EU-n kívüli országok közötti elkötelezettséghez, azonban sajnálja, hogy a közlemény nem aknázza ki azt a lehetőséget, hogy az UNCRC valamennyi EU-tagállam által történő ratifikálását a tagállamok közötti elkötelezettség keretének megteremtésére és a legjobb gyakorlatból történő tanulásra használja fel.

5.4 Azt ajánlja, hogy az uniós fejlesztési támogatás finanszírozott forrásainak bizonyos százalékát a gyermekek javát szolgáló beavatkozásokba történő beruházásokra fordítsák.

6. Köszönetnyilvánítás

6.1 Tevékenysége során az EGSZB számos gyermekhálózattal és -szervezettel konzultált, és ezúton szeretne köszönetet mondani hozzájárulásukért. ⁽¹⁷⁾

7. Részletes terminológiai megjegyzések ⁽¹⁸⁾

7.1 A „szexuális visszaélés” kifejezést a „szexuális kizsákmányolás” kifejezéssel kellene helyettesíteni.

7.2 A „hátrány” szót az „akadályok” szóval kellene helyettesíteni.

7.3 A „serdülőkor hajnalát jelző” kifejezést a „serdülőkor kezdetét jelző” kifejezéssel kellene helyettesíteni.

7.4 A „szennyezett helyiségek” kifejezés jelentése tisztázásra szorul.

Kelt Brüsszelben, 2006. december 13-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁷⁾ Eurochild, SOS Kinderdorf (SOS Gyermekfaló), World Association of Girl Scouts and Girl Guides (WAGGGS) (Leánycsapkészek és Leánycsapatvezetők Világszövetsége, WAGGGS), az Európai Tájékoztatási Hivatal, Jaap Doek, az ENSZ Gyermekjogi Bizottságának elnöke, valamint a Thomas Coram Research Unit (Thomas Coram Kutató Részleg).

⁽¹⁸⁾ Valamennyi utalás a COM(2006) 367 final dokumentum I.4.1. fejezetére vonatkozik.